

5774

Torah from Around the World

אם אין קמה אין תורה ואם אין תורה אין קמה

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreuken over de Fundamenten [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 21 december 2013 / 18 tewet 5774: Sjemot, [Exodus] 1:1 – 6:1

Tanach: blz. 109 - 118

Haftara: Jesjaja 27:6, 28:13, 29:22-23

Tanach: blz. 842, 843, 847

Commentaar: Rabbijn Gary M. Bretton-Granatoor, Vice President, afdeling Filantropie van de World Union for Progressive Judaism

Vertaler: Benjamin Cohen

[Het Engelse origineel](#)

Heiligheid zien

In 1938 werd aan één van mijn favoriete dichters, William Butler Yeats, een geschenk aangeboden. Het geschenk was een beeldje van drie Chinese monniken dat uit diep-blauwe lapis lazuli steen was gebeeldhouwd. Het beeldje langdurig bestuderend, schreef hij zijn gedicht geheten *Lapis Lazuli*. In de laatste twee verzen schrijft hij:

Twee Chinezen, achter hen een derde,

Zijn gehouwen in lapis lazuli,

Boven hen vliegt een langbenige vogel,

Een symbool van lang leven;

*De derde, ongetwijfeld een bediende,
Draagt een muziekinstrument.
Elke verkleuring van de steen,
Elke toevallige spleet of deuk,
Lijkt een waterloop of een lawine,
Of een verheven helling waar het nog sneeuwt,
Doch ongetwijfeld verzoeten pruim en kersentak
Het kleine huis onderweg
Waar de Chinezen naar klimmen, en ik
Verheug me hen daar zittend voor te stellen;
Daar, naar de berg en de lucht,
Naar de hele tragische scene staren zij.
Eén vraagt om klagelijke melodiën;
Geofende vingers beginnen te spelen.
Hun ogen tussen vele rimpels, hun ogen,
Hun oude, glimmende ogen, zijn blij.*

In de bevroren scene ziet Yeats leven. Terwijl het beeldje een voorbijgaand moment in tijd vastlegt, ontrolt zich het verhaal - het verhaal zou boeken kunnen vullen. En hij ziet de glimmende ogen van de personen op het beeldje - door hun ogen ziet hij wat de monniken zien: de tragedies van het leven, en desondanks zijn hun ogen wetend en, uiteindelijk, hoopvol.

Met zijn scherpe visie geeft Yeats de monniken leven - levenloze objecten komen tot leven - en door hun leven en ervaring krijgt Yeats een nieuw perspectief. Het is Yeats' visie die dit speciale proces inleidt.

Op soortgelijke wijze leren we van onze sidra dat Mosjé een speciaal soort visie heeft. Mosjé loopt aan een gewone woestijnplant voorbij, hij ziet hem, maar eigenlijk ziet hij hem niet; uit het bosje hoort hij een Goddelijke stem die hem roept, hij draait zich om en dan ziet hij écht. Dit ooit zielige bosje wordt een heilige plek van visie. Zó heilig dat hij zijn schoenen uit moet doen, omdat hij begrijpt dat hij op heilige grond staat. Als zijn blik eenmaal is aangepast, is hij in staat Gods aanwezigheid te voelen en vlamt de eigenlijke relatie, die Mosjé's leiderschap over ons volk vormgeeft, op. Een heilige dialoog volgt uit een heilige visie.

In mijn eerste jaar van rabbinale studie aan HUC-JIR in Jeruzalem hadden we het voorrecht naar de Sinai woestijn te reizen (in 1979, het jaar dat het aan Egypte werd overgedragen om vrede te bewerkstelligen). Op de dag van aankomst in het Santa Katarina klooster, het klooster aan de voet van de berg Sinai, nam één van de monniken ons mee voor een tour van deze oude plek. We keken in kamers, zagen het reliquarium (waar relikwieën van vroegere monniken werden bewaard - duidelijk geen Joodse traditie) en nadat we door een onoverdekte gang liepen, gingen we een hoek om en wees de gids een bijna dode plant aan (lijkend op elke ficus die ik ooit thuis probeerde te houden, met uitvallende bladeren en merendeels uit dode takken bestaand) en verklaarde: „Dat was het brandende braambos." Al mijn klasgenoten begonnen lang en hartelijk te lachen. Later die dag, kort voor zonsondergang, keerde ik alleen naar de plek terug en bezag de plant met contemplatieve aandacht. Waarom kon dit niet het brandende braambos zijn? Het hangt er maar vanaf hoe we er naar kijken. En daar voelde ik dat ook ik op heilige grond stond, met de schaduw van Sinai die langzaam over mij heen kroop.

Een van de zegeningen als rabbijn is uitgenodigd worden om de huwelijksceremonie van een stel te leiden. Maar volgens de joodse wet is er niets dat ik kan doen of zeggen dat het stel 'getrouwd' maakt. Ik ben maar een eenvoudige *mesader kiddoesjien* (degene die erop toeziet dat de gebeurtenis zich volgens de joodse wet voltrekt). Wat een stel tot een getrouwd stel maakt, is een verklaring: "*Haré at (ata) mekoedesjet (mekoedasj) li ... Zie, jij bent geheiligd in mijn ogen...*" Wat dit betekent is dat de één tegen de ander zegt: „Ik zal naar geen ander kijken in mijn leven op de manier waarop ik naar jou kijk; of [over een ander] dromen op de manier waarop ik over jou droom; of [een ander] aanraken zoals ik jou aanraak... Andere mensen zijn er en jij bent er, verheven boven alle anderen - heilig gemaakt in mijn leven." Het paar maakt zichzelf getrouwd door de manier waarop zij naar elkaar kijken - door elkaar als heilig te zien.

Het is vaak moeilijk om heiligheid te zien: ook tragedie en droefenis worden door onze ogen gefilterd en we kunnen immuun worden voor de heilige waarden van het leven. Maar we kunnen heiligheid creëren met onze ogen, door een besluit van de wil.

Yeats zag heiligheid in een gebeeldhouwde blauwe steen. Mosjé zag heiligheid in een bosje. Ik zag heiligheid in een klooster in de woestijn. En paren vinden heiligheid onder een choepa wanneer zij samen een nieuw hoofdstuk in hun leven beginnen.

Heiligheid is overal om ons heen - we hoeven alleen maar onze ogen te openen en dan 'echt zien'.